

Nr 603

Av herr **Ohlin m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 139, angående utbyggnad av yrkesutbildningen m. m.

I proposition nr 139 har Kungl. Maj:t i anslutning till 1952 års yrkesutbildningssakkunnigas betänkande Yrkesutbildningen (SOU 1954: 11) föreslagit ett väsentligt ökat statligt stöd till yrkesutbildningen.

Betydelsen av den praktiska utbildningen måste hävdas med styrka. Behovet av en väsentlig utökning av yrkesutbildningens nuvarande omfattning och resurser måste understrykas. Det gäller att för yrkesutbildningen skapa sådana resurser, att vårt samhälle skall kunna erbjuda ungdomen även praktisk utbildning i en omfattning, som motiveras såväl av den allmänna standardhöjningen och vår syn på den framtida skolan som av det stegrade behovet av välutbildad arbetskraft. I en situation då trycket på den teoretiska skolan oavslått växer genom de successivt ökade ungdomskullarna kan trycket även på den praktiska skolan förväntas ge ökat utslag. Härtill kommer den intensifiering av yrkesutbildningsbehovet, som den framtida enhetsskolan med sin förberedande yrkesutbildning måste medföra.

Den framlagda propositionen innesluter väsentliga förbättringar på yrkesutbildningens område, ej minst när det gäller statsbidraget. I detta sammanhang vilja vi dock erinra om de sakkunnigas förslag rörande byggnadsbidragen. Såsom både i propositionen och av 1952 års yrkesutbildningssakkunniga understrukits är yrkesutbildningens behov i hög grad ett kvantitetsbehov. Enligt planerna skulle under den närmaste 15-årsperioden ske en ungefärlig fördubbling av yrkesutbildningen i landet. Att initiativet till denna omfattande utbyggnad alltjämt förutsättes ligga hos de olika huvudmännen synes välbetänkt. Därvid är det dock av synnerlig betydelse, att den statliga bidragsgivningen blir av sådan omfattning och så utformas, att den utgör en tillräcklig stimulans för dessa huvudmän att ta de för utbyggnadens genomförande erforderliga initiativen. När det gäller i propositionen föreslagna driftsbidrag till yrkesskolyläsandet synes i tillbörlig grad denna synpunkt ha beaktats. Då det gäller byggnadsbidragen synes däremot propositionens förslag att sådant bidrag icke skulle utgå till byggnader vid lokala yrkeskolor kunna innebära att ett stort och väsentligt område av den föreslagna utbyggnaden äventyras.

Alltsedan de yrkesutbildningssakkunniga våren 1954 presenterade sitt program ha en rad av yrkesutbildningens framtida huvudmän planerat i överensstämmelse med de av de sakkunniga lämnade förslagen om bidrag. Därvidlag torde också förslaget om bidrag till byggnader vid lokala yrkes-

skolor ha utgjort en viktig stimulans för sådana initiativ. Det finns anledning frukta, att den beslutsamhet som präglat dessa utbyggnadsplaner vid en sålunda inskränkt bidragsgivning från statens sida skulle medföra icke önskvärda verkningar för yrkesutbildningens utbyggande. I detta sammanhang bör också understrykas betydelsen av att yrkesskolan, som kommer att omfatta en betydande del av enhetsskolans förberedande yrkesutbildning, i fråga om byggnadsbidrag får samma ställning som den teoretiska delen av enhetsskolan. Det kan också påpekas att några skäl av samhällsekonomisk natur icke kunna anföras mot en sådan bidragsgivning. Om man förutsätter, att även lokala yrkesskolor skola komma till stånd — vilket ju skett i propositionen — kommer den samhällsekonomiska effekten av deras färdigställande att bli densamma, antingen kommunerna och de andra huvudmännen ensamma få stå för byggnadskostnaderna eller till dessa kan påräknas bidrag från staten.

Med hänvisning till det anförda hävda vi den uppfattningen att bidrag till byggnader vid lokala yrkesskolor böra utgå i den omfattning, som de sakkunniga föreslagit. Det ökade anslagsbehov som blir följderna härav för budgetåret 1955/56 kan icke exakt beräknas. Vi anse dock, att förslagsanslaget till bidrag till byggnadsarbeten m. m. till yrkesskolor för att rymma den av oss föreslagna bidragsgivningen även till byggnader vid de lokala yrkesskolorna bör höjas till förslagsvis 11 miljoner kronor.

Det är givetvis av vikt att alla de utbildningsmöjligheter, som under utbyggnadsperioden kunna erbjudas, tillgodoses. Vi vilja i detta sammanhang fästa uppmärksamheten vid den lärlingsutbildning, som sker hos hantverksmästare. Denna utbildning har också av yrkesutbildningssakkunniga bedömts såsom så värdefull att den väsentligen bör vidgas. Yrkesutbildningssakkunniga ha föreslagit, att detta skulle ske dels genom att varje bidrag höjs från nu utgående 900 kronor till 2 500 kronor, dels genom att antalet bidrag ökas från 375 till 1 000. Vi dela de sakkunnigas uppfattning i denna fråga och anse, att i nuvarande situation en väsentlig utökning av bidragsgivningen för detta ändamål bör ske. Därigenom kan utan att utbyggnadsprogrammets genomförande avvaktas ett väsentligt ökat antal ungdomar mycket snart beredas yrkesutbildning. Enligt de yrkesutbildningssakkunnigas beräkning skulle, om 1 000 nya lärlingsbidrag beviljades varje år, sammanlagt 3 000—4 000 lärlingar kunna vara under utbildning samtidigt hos mästare. Detta skulle i förhållande till nuvarande situation innebära en tredubbling.

För att vinna dessa platser torde dock erfordras en väsentligt större höjning av bidragsbeloppens storlek än vad i propositionen föreslagits. Vi dela även på denna punkt de sakkunnigas uppfattning att bidragen böra utgå med sammanlagt 2 500 kronor att utbetalas med 1 200 kronor efter första utbildningsåret, 800 kronor efter det andra utbildningsåret och 500 kronor

efter avslutad utbildning. Någon ökning av förslagsanslaget för främjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare för budgetåret 1955/56 torde med hänsyn till sättet för utbetalningen av lärlingsbidragen icke erfordras förrän från och med budgetåret 1956/57.

Med stöd av det ovan anförda hemställa vi,

att riksdagen med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i proposition nr 139 måtte besluta

dels att till bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor för budgetåret 1955/56 anvisas ett förslagsanslag av 11 miljoner kronor och att statsbidrag på det sätt sakkunniga föreslagit medges till byggnader vid lokala yrkesskolor på samma sätt som vid centrala verkstadsskolor,

dels att bidraget till hantverksmästare för lärlingsutbildning ökas från nu utgående 900 till 2 500 kronor och att antalet bidrag ökas till 1 000 för nästa budgetår.

Stockholm den 13 april 1955

Bertil Ohlin

O. Malmborg
Skövde

Martin Larsson

Ruth Ager

N. Stenberg

Filip Kristensson
i Osby

Manne Ståhl

Wald. Svensson

Bertil v. Friesen
